

МОВНА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМЦІВ У СТРУКТУРІ «ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ-СТУДЕНТ-НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС»

Анотація. Зараз багато закладів вищої освіти України приймають на навчання іноземців, які хочуть отримати професійну освіту. Фундаментом професійної підготовки для іноземців є мова, якою викладаються дисципліни у закладах вищої освіти. Таким чином, мова як іноземна (українська, англійська, російська) для них є засобом навчання. Здебільшого від рівня володіння мовою певною мірою залежить і успіх у володінні обраною професією. У статті розглядаються деякі особливості (інтенсивність, використання новітніх технологій) мовної підготовки іноземних студентів у закладах вищої освіти нефілологічного профілю. Сьогодні змінилися умови, в яких організується та проводиться процес мовної підготовки іноземних студентів нефілологічних закладів вищої освіти. По-перше, відсутні єдині вимоги до кінцевих знань, умінь та навичок іноземців на різних етапах навчання. По-друге, формування академічних груп іде всупереч рекомендаціям психологів і методистів щодо кількості студентів у групі, яка зараз значно збільшилася. Це негативно впливає на ефективність процесу оволодіння мовою як іноземною. І нарешті, останнім часом різко зменшилася кількість годин, які призначені для мовної підготовки іноземних громадян. Все це вимагає від викладачів-практиків високорезультативних інноваційних методів, які б у сучасних умовах, що змінюються, могли постійно активізувати й підвищувати мотивацію іноземних студентів в оволодінні мовою, яку вивчають.

Ключові слова: мовна підготовка, іноземні студенти, інтенсивні курси, інноваційні методи.

Geichenko Kateryna, Marynych Anna
Zaporizhia state medical university

LANGUAGE TRAINING OF FOREIGNERS IN THE STRUCTURE "INFORMATIONAL TECHNOLOGIES-STUDENT-EDUCATIONAL PROCESS"

Summary. Now many universities of Ukraine accept foreigners who want to get professional education. The foundation of professional training for foreigners is the language that is teaching in university. Thus, the language as a foreign one (Ukrainian, English, and Russian) is a means of learning for them. The degree of language proficiency depends to a certain extent on success in owning a chosen profession. In the article some features of the language, training of foreign students in non-philological higher education institutions is considering. Terms in that will get organizing and the process of language preparation of foreign students of unphilological establishments of higher education is conducting changed today. Firstly, only requirements are absent to eventual knowledge, abilities and skills of foreigners on the different stages of studies. Secondly, forming of academic groups goes despite recommendations of psychologist's and methodists in relation to the amount of students in a group that now increased considerably. It negatively influences on efficiency of process of language as foreign acquisition. Finally, lately the amount of hours that is intended for language preparation of foreign citizens diminished sharply. All of it requires from the practical teachers workers of innovative methods, that in modern terms that change would constantly activate and promote motivation of foreign students in acquisition language that is studied, and would be high-effective. New in language preparation today, from one side, there is that an educational process approaches the forms of intensive courses, and from the second is the active use, for most, interactive methods. Availability at disposal of cathedra's computer classes and laboratories with interactive facilities of studies, on-line and virtual interactive boards, using services of maintomping, complex combination of traditional and innovative interactive methods in an educational process, introductions of the controlled from distance forms of studies, as practice showed, not only change role-play status of teacher and students, not only promote motivation of the last and quality process of studies, but also positively influence on success of students-foreigners, promoting her, and also assist to development creative potential of students.

Keywords: language training, foreign students, intensive courses, innovative methods.

Постановка проблеми. В умовах вимог сучасної освіти до якості професійної підготовки іноземних громадян, які навчаються у закладах вищої освіти України, питання мовної підготовки іноземців набуває особливої актуальності.

Незважаючи на те, що з боку як українських, так і зарубіжних науковців певна увага в наш час приділяється змісту навчання мови як іноземної (Литвиненко Н.П., Світлична Є.І., Філяніна Н.М., Чистякова А.Б., Ніколаєва С.Ю., Рагріна Ж.М., Рощупкіна О.А.), залишається поза увагою питання про умови організації мовної підготовки та їхнього впливу на якість навчання, питання пошуку нових методів викладання.

Мета статті полягає у визначенні особливих умов мовної підготовки іноземних студентів нефілологічних вищих навчальних закладів сьогодні і значущості пошуку нових методів та технологій викладання мови як іноземної.

Виклад основного матеріалу. Мовну підготовку іноземних громадян у нефілологічних вузах України сьогодні можна віднести до форм інтенсивного навчання, по-перше, тому, що це непрофільна дисципліна, а звідси кількість годин, яка відводиться на вивчення мови як іноземної, не виправдано мала.

Через дефіцит навчального часу саме інтенсивне навчання характеризується постійним пошуком і використанням нових методів, які відпо-

відають вимогам буття, що стрімко змінюється, і які оптимально реалізують певні прогресивні тенденції методики, педагогіки та психології.

Серед існуючих експериментальних методів одним з найбільш відомих і розроблених, на нашу думку, є метод активації резервних можливостей особистості студента. Цей метод вирішує, перш за все, завдання навчання спілкуванню іноземною мовою, що і є головною метою навчання мови іноземних студентів у немовних закладах вищої освіти. З одного боку, він ґрунтується на невикористовуванні у звичайній практиці психологічних резервах особистості учнів, на управлінні соціально-психологічними процесами в навчальній групі, а, з іншого, – психолого-педагогічна система положень методу активації, як ми думаємо, може розглядатися в якості основної моделі, на якій сьогодні відпрацьовується пошук нових шляхів і підходів до вирішення комплексного навчання, в тому числі і української або російської мови як іноземної.

Інноваційні методи, що використовуються в сучасному навчальному процесі закладів вищої освіти (метод кейсів, технології творчих критичних моментів, метод проектів, метод ментальних карт та інші), є модифікаціями, доповненням, поглибленням методу активації резервних можливостей особистості, його психолого-педагогічних основ.

Якщо базовим моментом інтенсивного навчання є активація навчальної діяльності групи через активацію психологічних потенцій кожного студента, то найважливіша особливість сучасних інноваційних методів – це органічна єдність двох функцій: навчальної і виховної («у колективі і через колектив»). Чому в колективі і через колектив? Якщо оволодіння мовою відбувається у формі самостійної роботи, то в таких умовах відсутня, як ми вважаємо, головна і необхідна умова – реальне (живе) спілкування, яке зумовлює формування і розвиток первинних видів мовленнєвої діяльності: аудіювання (сприйняття і розуміння) і говоріння. Ми погоджуємося з тими психологами і методистами, які стверджують, що чим більше розвинена комунікативна функція мови, тим у більш складні види діяльності здатна вступати особистість.

Практика підтверджує, що всі ці методи результативні тільки тоді, коли навчання здійснюється через співпрацю, яка сприяє формуванню вмінь працювати в колективі, розвивати творчі та комунікативні здібності кожного студента.

Що дає викладачеві використання інноваційних технологій у навчальному процесі?

З одного боку, дає можливість об'єднати професіоналізм викладача і нові технологічні інструменти, що дозволяють йому працювати безпосередньо як з окремими студентами, так і з групою, реалізувати комп'ютерну візуалізацію навчального матеріалу та інші сучасні види і форми інформаційної діяльності студентів, економити навчальний час при максимально повному обсязі навчального матеріалу, підвищити зацікавленість студентів до вивчення мови, використовуючи адаптивний потенціал і технології.

Ми проводили аналіз відвідування занять студентами. І там, де викладач проводить заняття з використанням сучасних технологій, нових методів, присутність студентів становить практично 100%.

З іншого боку, і це, мабуть, найголовніше, – зростання інтересу сприяє більш міцному засвоєнню навчального матеріалу, оскільки в процесі мовної підготовки підвищується свідомість іноземних студентів. Іноземці формують і вдосконалюють навички та вміння працювати в колективі і за допомогою колективу.

Сьогодні невід'ємною складовою кожного заняття мовної підготовки з числа вже традиційних методів є навчальні бесіди з презентаціями, наукові дискусії, тренінгові завдання в комп'ютерному класі, метод проектів, «мозковий штурм» та інші.

В останні роки викладачі вузів, у тому числі і нашої кафедри, активно використовують у навчальному процесі елементи сучасних інтерактивних методів, які зараз широко використовуються в Європі: змішане навчання (концепція Blended Learning), технології перевернутого заняття (Flip the classroom technique), творчих критичних моментів (CCM – critical creative moments), інтегрованого оволодіння мовою і змістом навчання (Clil – Content and Language integrated learning), створення інноваційної середовища навчання (ILE – Innovative learning environments) та інші.

Традиційні методи навчання раніше, як правило, обслуговували авторитарну схему заняття, де всім керував викладач у системі "викладач-студент". При цьому нівелювалася ініціатива і власне активність студентів, оскільки вона підмінялася ініціативою викладача.

А сучасні методи змінюють стиль керівних, авторитарних впливів викладача, який тепер надає навчальній групі можливість проявляти ініціативу, активність як на заняттях, так і поза ними. Як відомо, висока активність є свідченням і високого інтересу до занять та підвищує навчально-пізнавальну мотивацію студентів-іноземців у процесі вивчення мови як іноземної.

При використанні інноваційних методів діяльність викладача спрямовується на організацію досягнення результативності навчання і закріплення дієвої навчальної мотивації учнів через підтримку їх високого інтересу до занять. Безумовно, викладач зберігає повний контроль за навчальною діяльністю академічної групи, спрямовує її відповідно до цільової установки заняття і втручається тільки в разі, коли порушується адекватний перебіг колективоутворюючих процесів, тобто завдання викладача полягає в організації творчої атмосфери і творчої діяльності кожного студента в складі групи, атмосфери взаємодії, яка робить психологічно розкутим іноземного студента, коли він не боїться допускати мовні помилки і на рівних (сильний/слабкий студент) бере участь у процесі, який навчає спілкуванню.

Використання інноваційних і перш за все інтерактивних методів навчання дозволяє забезпечити комфортні педагогічні умови, що сприяють розвитку і вдосконаленню професійної компетенції іноземних студентів.

Висновки. Таким чином, наявність у розпорядженні кафедр комп'ютерних класів і лабораторій з інтерактивними засобами навчання, онлайн-ових і віртуальних інтерактивних дошок, використання сервісів майндмепінгу, комплексне поєднання традиційних та інноваційних

інтерактивних методів у навчальному процесі, впровадження дистанційних форм навчання, як показала практика, не тільки змінюють рольовий статус викладача та студентів, не тільки підвищують мотивацію останніх і якість процесу навчання, а й позитивно впливають на успішність студентів-іноземців, підвищуючи її, а також сприяють розвитку творчого потенціалу учнів.

Сукупність впровадження в процес мовної підготовки іноземних студентів нефілологічних закладах вищої освіти інноваційних методів, інтерактивних мультимедійних засобів та ресурсних програм з використанням техніки е, на нашу думку, відмінною рисою сучасної методичної системи, яку можна вважати новим напрямом у викладанні мови як іноземної.

Список літератури:

1. Андрущенко В. Університетська освіта: тенденції змін. *Вища освіта України*. 2012. № 2. С. 5–15.
2. Зінковський Ю. Камені спотикання вітчизняної вищої освіти. *Вища школа*. 2011. № 3. С. 7–18.
3. Логвін В. Університети: роль та місце в інноваційній системі України. *Вища школа*. 2012. № 1. С. 24–31.

References:

1. Andruschenko V. (2012). Universitetska osvita: tendentsiyi zmin [University education: trends of change]. *Vischa osvita Ukraini*, vol. 2, pp. 5–15.
2. Zinkovskiy Yu. (2011). Kameni spotikannya vitchiznyanoi vischoyi osviti [The stumbling blocks of higher education]. *Vischa shkola*, vol. 3, pp. 7–18.
3. Logvin V. (2012). Universiteti: rol ta mistse v innovatsiyiniy sistemi Ukraini. [Universities: role and place in the innovation system of Ukraine]. *Vischa shkola*, vol. 1, pp. 24–31.